

Wiadomości krajowe.

Ze Lwowa. — Duchowienstwo Greckokatolickiey Arcy-Biskupskiey Dyiecezyi, Lwowskiej, które już roku zeszłego na wsparcie instytutów Siostr miłosierdzia 656 ZR. W. W. i 25 ZR. 25 Kr. monetą konwencyyną, złożoną, nadeszło w roku niniejszym znowa, a mianowicie: z Dekanatu Trembowlańskiego, 60 ZR.; z Dekanatu Tlumaczańskiego, 37 ZR.; z Dekanatu Podkamienieckiego, 48 ZR.; z Dekanatu Dolńskiego, 30 ZR. 27 Kr.; z Dekanatu Grzymałowskiego, 41 ZR.; z Dekanatu Kłomyńskiego, 34 ZR.; z Dekanatu Lwowskiego, 27 ZR. 30 Kr.; z Dekanatu Kossowskiego, 44 ZR.; a z Dekanatu Załuskiego, 55 ZR. W. W., i 32 Kr. monetą konwencyyną. Ogółem więc 356 ZR. 57 Kr. W. W. i 32 Kr. monetą konwencyyną; która to suma stosownie do iey przeznaczenia podzieloną została. Im mniej do Duchowienstwo dostarczających przychodów posiada, tem bardziej obciąża się w tem ponowniem wsparciu instytutu chorych duch dobroczynności, za co C. K. Rząd krajowy pomienionemu Duchowienstwu przez Konsystorz Metropolitalny ukontentowanie swoje oświadczył.

Na budowę nowego góścinnia publicznego starowano w Cyrkule Złoczowskim poniższe dobrowolne składki, a mianowicie: Gmina Pawłowska, 40 ZR.; Gminny do Państwa Brodów należące, 357 ZR.; Dominium Machnowec, 30 ZR.; W. Balass dziedzic Laszek, 50 ZR.; Dominium Kurowice 50 sążni kamieni; Gmina Kurowica, zwóz tychże; Dominium Pomorzany 50 dębów; Gminy Pomorzankie, zwóz tychże; a Dominium Brody 100 sosien. — C. K. Rząd krajowy pedaje te ofiary do wiadomości powszechney.

Wiadomości zagraniczne.

Zjazd Monarchów w Akwizgranie.

Według najnowszych doniesień z Akwizgranu wyzdrowiał N. Cesarz Alexander zupełnie z lekkiey słabości Sw iey, i przejeżdżał się znenu po pierwszy raz dnia 12go Października z rana.

N. Cesarz Austriacki korzystał ciągle z

piękney pogody, odwiedzając romansowe okolice Akwizgranskie tudzież fabryki i rękodzielnie tameczne. — Dnia 12go przed-południem zaszczycił N. Pan obecnością Swoią w asystencyi Swoiego Jenerał-Adjutanta pełnego Marszałka - Porucznika Kutschery, fabrykę szpilek PP. Migeona i Scherviera; a lubo przybył tam incognito, właściciel przecież poznał natychmiast Monarchę i oprowadzał Jego Ces. Mość po różnych warsztatach, gdzie N. Pan radosnym okrzykiem robotników powitany został. Z ciekawością znawcy oglądał N. Pan wszystkie szczegóły, a szczególniejszą pochwałę dał owym machinom, przez które główki do szpilek szybko i zreszcie dorabiane i te w papiery wpinane zostają. Podczas obecności N. Pana zgromadziło się na dziedzińcu fabrycznym mnostwo ludzi z różnych klas, a niektórzy zdołali nawet przecisnąć się aż do schładu. Podczas odeyscia zbliżył się do N. Pana człowiek nieznaiony i podał prośbę, którą N. Pan z wrodzoną Sobie uprzejmością przyjął, potem zaś wiadłszy do powozu wśród głośniey okrzyków zgromadzonego Ludu odiechał. Nazajutrz raczył N. Pan postać robotnikom fabrycznym przez Szambelana Swoiego Hrabiego Falkenhayna, znaczny podarunek. — Dnia 15go Października o godzinie wpół do iedenastey z rana miejsce Corneli-Münster o 2 godzin drogi od Akwizgranu odległe miało zaszczyt odwiedzonem bydź przez N. Cesarza Jmci w asystencyi Jenerała Feldzeugweistra Barona Ducca i Szambelana Majora Hrabiego Attems. N. Pan wysiadł w budynku niegdys Opackim a teraz prywatnym tamecznego sntiennika P. Kolba, i udał się natychmiast przez salę do kościoła dawniey opackiego a teraz parafialnego w Corneli-Münster. Tam oglądał świętości ewangelickie czyli święte relikwii, złożone w tym kościele, które co 7 lat na widok wystawiają. Duchownych zachwyił Swoią łagodnością i rozczulającym nabożństwem, i zostawił znaczny dar dla ubogich. Potem zwieździł N. Pan grocie pastelniczą godną uwagi dla romansowego iey położenia, tudzież kopalnię kamieni, gdzie robotnicy na żądanie Monarchy ociosywanie kamieni w obecności Jego odbywali. Toż samo działo się w iedney wapieni a w sądzie uprzejmość Monarchy i podarunki

chęcały robotników do ponowności wdzięczności i uwielbiania. Mnóstwo mieszkańców tej okolicy i najrzetelniejsze życzenia pomysłowości towarzyszyły wszędzie N. Panu, który około południa opuścił miejsce zostawiając po sobie niezatartą pamiątkę bytności Swojej.

N. Cesarz Alexander, który wyjechał był do Spa, powrócił do Akwizgranu dnia 15go w południe, a nazajutrz w towarzystwie N. Króla Pruskiego i Xięcia Wellingtona wyjechał do granic Francuzkich dla odprawienia popisu wojsk zajmujących Francję przed wyruszeniem onychże. Ztamąd udadzą się obadwa Monarchowie do Paryża, gdzie dnia 24go stanąć, i 24 godzin zabawić, a na dzień 28my do Akwizgranu powrócić zamyslią.

Sądzą, że odjazd wszystkich Monarchów z Akwizgranu nastąpi w pierwszych dniach Listopada, ponieważ zdaie się pewną być rzeczą, że do tego czasu wszystkie konferencye ukonczonymi zostaną.

Nie dnia 13go lecz jeszcze dnia 11go Października zaczęła P. Reichardtowa swoje podróże powietrzne, i spuściła się z swoim balonem między Gladbachem i Creyeldem (niemal 7 mil od Akwizgranu), którą to podróż odbyła w przeciągu iedney godziny.

P. Catalani zamyslała dać pierwszy koncert dnia 18go a drugi dnia 20go Października. Cena wstępowa ustanowioną była na 2 czerwone złote od osoby.

N i e m e y.

Oto jest doskończenie przerywanych w numerze 157 gazety naszej rozpraw Seymu Niemieckiego względem stosunków byłych udzielnych a teraz podległych Stanów Rzeszy. Poseł Królewsko Wirtemberski wniósł imieniem Rządu swojego, co następuje: „Niemam nic przeciwko temu, abym nie miał przystąpić do obu szanownych propozycyji C. K. Austriackiego Poselstwa, muszę jednak zrobić tę uwagę, iż iak mi się zdaie akt związkowy, i oświadczenie Króla Bawarskiego z r. 1807, na które ow akt odwołuje się, są iedynem źródłem z którego dalsze potrzebne może oznaczenia prawnych stosunków między Magnatami Stanu, czerpane być mogą. Muszę też równie przypomnieć, iż według oświadczenia, które podałem dawniej do protokołu Zgromadzenia związkowego, J. K. Mość odpowiedział należnie potrzebom art. 14go nie tylko w statutach szlacheckich załączonych do planu konstytucyi ale nawet i w wielu późniejszych rozstrzygnięciach uzupełniających owe statuty. I w późniejszych także rozprawach z Magnatami Stanu,

mianowicie z Xiążęciem Hohenlohe, załatwiono wszystko, co było zdolnem do przywiedzenia ich do uspokojającego skutku. Nie mogę przy tej okoliczności, pominąć zupełnie nowo wniesioną skargę Xiążęcia do Taxis. Dzieli się ona na dwie części, z których iedney przedmiotem jest unniemane nienadanie praw i wolności, zapewnionych Magnatów Stanu, artykułem 14tym aktu związkowego, druga zaś część blię przeciwko, prawnie oświadczoney wolności spłacenia praw i dochodów posiadaczów ziemi, i przeciwko zniesieniu związku lennictwa spadkowego (Fall-Lehenverband). Co się tyczy pierwszej części skargi, która następnie, jeżeli tego potrzeba, doładnie wyjaśnioną będzie, okazuje się z porównania życzeń Xiążęcia załączonych do skargi pod litt. B. z przyznaniami Rządu, niewytaczającemi prócz tego dalszej rozprawy, a załączonemi do skargi pod litt. C. iż pojedyncze punkta skargi, w samey istocie dawno już załatwionemi są, i że tylko względem niektórych zachodzi jeszcze iakaś różność. Mianowicie, oprócz tego, co jest przyznanem, żąda Xiąże Taxis: 1.) Utrzymania się przy Obywatelstwie Rzeszy w tym nawet przypadku, gdyby przekładał zupełne prawo Stanu obywatelskie Krain innego, nad zupełne prawo Stanu obywatelskie w Państwie Wirtemberskiem. Przeciwna temu zasada, ugruntowana jest tak dalece w naturze stosunków cywilnych i praw politycznych Stanu obywatelskiego, iż iey iako zasady nie można było odstąpić. Akt związkowy nie brzmi wcale za rozszerzeniem Xiążęcia, gdy przecież z warunkowey wolności pobytu, nie zamieniając, istotnie różnych od siebie wyobrażeń, prawo do utrzymania się przy Obywatelstwie Stanu pro forense, nie daie się tłumaczyć. 2.) Domaga się Xiąże Swobod w podatkowaniu. Że wolność od podatków przeciwnie są zdrowemu pojęciu prawa Stanu, że przeto nie może mieć miejsca, a to tēm więcej jeszcze względem osób, które iako Stany, uczestnikami, są uchwalania podatków, nie podpada żadney więcej wątpliwości. Owe więc żądania Magnatów Stanu nie mogły dostąpić skutku, dopóki dowiezionem być nie mogło, iż stosownie do aktu związkowego upewniazionymi są do wytyczania się od reguły. Akt związkowy atoli chce, aby Magnaci Stanu względnie podatków uważani byli w Państwie iako klasa maigca największe względy; Jeżeli więc gdzie, nie ma żadney klasy doznającej iakowych względów, iako się dzieie w Państwie Wirtemberskiem, i gdzie nawet szkatułkowe dobra Królewskie podatki obciąża; naturalną jest rzeczą, że i Magnaci Stanu, nie mogą sobie

ności żadnego prawa do tych względów. Konstytucyie W. Xięstwa Badńskiego i Królestwa Bawarskiego trzymają się tych samych zasad, chociaż konstytucyia Bawarska łączy z tem dowolny wymiar wynagrodzenia za przeznaczone prerogatywy. Atoli, gdybyśmy nawet chcieli właściwe oznaczenie aktu związkowego tłumaczyć według myśli Magnatów Stanu, toć spełniłaby ich życzenia już ta okoliczność, że w Państwie Wirtemberskiem uwolnieni są w samej istocie od podatków mieszkalnych i zwyczajnych ciężarów społecznych. 3.) Xiąże chce ułatwienia warunków, pod któremi, utworzone być mogą Sądy drugiey Instancyi, mianowicie względem osadzenia tych Sądów. Także i w tej mierze, że Sądy patrymonialne pierwszey i drugiey Instancyi, trudne są do połączenia z prawdziwemi zasadami prawa Stanu, panuje teraz w Niemczech, prawie jeden tylko głos, tak iak dawno już w Anglii i we Francyi. Gdy atoli akt związkowy w tej mierze wyraźnie na korzyść Szlachty wyrzekł, przeto Rząd pojedynczych Państw związkowych, nie może w tej okoliczności iść za swoim własnym przekonaniem, lecz za to musi też oraz czuć się obowiązany do urządzeń, zdolnych zapewnić Obywatelom Kraiu ile tylko możności jednostajne sądownictwo. Akt związkowy, wymaga, aby Władza Sądownicza przyznana Magnatom Stanu wykonywana była wedle przepisów krajowych. Tak więc dawniejsze ieszcze, iako i nowsze krajowe prawa Wirtemberskie wymagają, aby Sąd nadworny (drugiey Instancyi) składał się z Dyrektora i sześciu Radców, iakoż to żądanie Rządu, nie zawiera nic przeciwnego aktowi związkowemu. Z tem wszystkiem Jego K. Mość, przy okoliczności, mającego nastąpić wkrótce doładnego urzędzenia względem wykonywania Sądownictwa patrymonialnego, każe ieszcze osobliwie dochodzić, czyli i iak dalece odmienione, i życzeniem Magnatów Stanu zbliżające się oznaczenie Sądownictwa, zgadzać się może z dohrem Obywateli, którzy owemu Sądownictwu podlegać mają. 4.) Xiąże domaga się Sądownictwa nad tymi także poddanyimi, którzy nie są iako hołdownicy gruntowi podległymi Sądowi Jego; tego zaś Sądownictwa domaga się w takiem rozciągłości w iakiey istniała do dnia 12. Czerwca 1806. Należało ten punkt zezwolić nie można było. Sądownictwo patrymonialne zgasło powszechnie w Królestwie Wirtemberskiem. Wskrzesał je wprawdzie akt związkowy, atoli przywiązał je do posiadłości ziemi według osnowy art. 14go, Nro. 3, lit. d. W tem zgadza się

iakże najnowsze prawodawstwo Bawarskie i Badenskie. Sama nawet zamiana Sądownictwa doznawałaby właściwych trudności, ponieważ trudno, aby podlegający Sądownictwa krajowemu, opuścić je chciał z własney woli, a uznać Sądownictwo patrymonialne. Względem zarządu, nie przyznaje akt związkowy Magnatom Stanu nic więcej wyraźnemi słowy, oprócz Policyi miejscowey, a Król Jmć poczytaie za powinność swoją, nie zapuszczać się daley w tej mierze. Pozostaie mi ieszcze nadmienić o jednym względzie wytkniętym w podaniu Xiążęcia Taxis, a oznaczonym przez drugich iasniey, iako takowy, który, gdyby go nie zapoznaną byłby zapobiegł, zawiakłaniu, oznaczeń ustanowionych co do stosunków prawa Stanu byłych Stanów Rzeszy. Według tego nie powinny być dawne Stany Rzeszy klasą mającą pierwszeństwo nad drugiem, ale tylko Panami Ziemi, i o to tylko teraz rzecz idzie, aby ich dawny stosunek iaki mieli do Rzeszy Niemieckiey, przekształcić na ten, iaki mieć powinni do terażniejszego Pana, któremu podlegają. Polecono mi abym oświadczył, że Król Pan mój miłościwy, nie może nigdy uznać tej żądanej udzielności w Kraiu, ze wszystkimi wnioskami, ztąd wynikającemi, a tem samem, nie może w żadne wchodzić układy, któreby z tego względu początek swój brać miały, a tem mniej, ile że sam akt związkowy uważa być Stany Rzeszy, iako uprzywilejowaną klasę w Kraiu pod nazwiskiem pierwszych Magnatów Stanu. Drugi oddział skargi podanej przez Xiążęcia Taxis, wymierzony jest wyłącznie przeciwko drugiemu edyktowi Królewskiemu z d. 18. Listopada 1817 w którym zawarowana jest wolność sptacenia praw i dochodów posiadaczy ziem, i zniesienie lennictw spadkowych (Fall-Lehen). Przedmiotem edyktu tego, jest iedynie wewnętrzne zawiadowanie Kraiu i prawodawstwo, które iako takie, nie mogą właściwie podlegać rozstrzygnięciu Zgromadzenia związkowego, i któreby same z siebie nie dały być pobudki do skarg, gdyby przed wznowieniem onych, chcieli byli czekać oznaczeń zawarowanych wyraźnie w owym edyktie co do sposobu postępowania, przy wykupywaniu się od dania poddańczych i związku lenniczego (Lehnverband) równie iako i przy sptacaniu opłat gruntowych, które to oznaczenia rzeczywiście pod d. 13. Września wydane, zawarte są w Nrach 54 i 55 gazety Stanu i Rządowey. Nie wznowiano by pewnie tej skargi na Seymie związkowym gdyby, (że tak rzekę wyrazem iedney jennialney pisarki) gdyby pamiętano, że kapitulacyia uprzywilejowanych z dnehem czasu, jest tegoż czasu koniecznością; gdyby oraz i tego nie przepomniano, że odpowiadające czaso-

wi przekształcenie stosunków osobistych i własności całych klas osób Stanu, zgodnych z dobrem powszechnem, nie tylko jest prawem zasadzającym się na Władzy Stanu, ale nadto jest powinnością, któraby we wszystkich czasach dopełniana być musiała. Tylko od należytego co do czasu i miary wykonania ewey powinności i owego prawa, zawisł środek skuteczny zapobieżenia tym wielkim wstręśnieniom wynikłym każdego czasu i pośród wszelkich okoliczności z zaniedbania przezorności wskazanej przez nagłość potrzeby. Wszystkie przeto Rządy oświecone hołdowały także zasadom wolności osobistej i własności, a teoretyczną pewność użycia tych zasad sprawdziło we wszystkich Państwach doświadczenie. Aby pozostać przy Niemczech, potrzeba tylko nadmienić o dawnych prawodawstwach przed wiekiem istniających w Hannoverze w Brunshwicy i w Hildensheimie co do prawa dziedzictwa włóscian o prawnych urządzeniach Cesarza Józefa II., i o prawnych oznaczeniach nadanych od Król. Rządu Pruskiego i Bawarskiego w czasach już późniejszych, a nawet najnowszych. Zbior prawnych ustanowień tych obu Państw oprócz nadmienionych dopiero gazet Rządowych, i dokładnego obrazu rozporządzeń dotyczących się ustalenia stanu prawnego wyższej i niższej Szlachty Wirtemberskiej, złożę Komisysy, do sprawy Magnatów Stanu zaproiektowanej, skoro urządzoną zostanie. Zbior atoli ustaw Bawarskich, nie tylko złoży dowód w powszechności, iż i ten Rząd, hołdował także zasadzie wolności osobistej i własności, ale nadto, i szczególnie dowodzić będzie że znaczna część owych Kraiów, które teraz wcielone są do Państwa Wirtemberskiego, zostawały pod Panowaniem prawodawstwa, które sankcjonowało zniesienie poddaństwa służebnego, zamienienie lenności chłopskiej za własność wolną i wolność wykupienie się od danin gruntowych, a to pierwey jeszcze nim Rząd Wirtemberski do przyjęcia zasad podobnych przystąpił. Na koniec uczynie tu jedną jeszcze uwagę, która zaiste każdemu bezstronnie myślącemu, sama się nawija; a to jest: iż twierdzenie, umieszczone w nocie Xiążęcia Taxis: że nową konstytucyją Bawarską uważać należy iedynie jako rozwiązanie Deklaracyi z r. 1807 i że przeto jest odwoływaniem się na akt związkowy — nie może rościć sobie prawa, do tego, aby było formalnie zbitaniem. — Wszystkie inne głosy, przychyliły się równie do wniosku Ces. Austriackiego Poselstwa, i przystąpiono więc do wyboru Komisysy składającej się z trzech Członków, a gdy wybor padł na PP. Postów związkowych: Hrabiego de Buol-Schauenstein,

Hendrycha, i Barona Plessen, — uchwalono: 1.) aby Komissysia złożona z PP. Postów Związkowych Hr. Buol-Schauensteina, Handricha i Plessena upoważnioną była rostrząsać skargi i przedstawienia już zaniezione, lub jeszcze wydarzyć się mogące, że strony przeistoczonych na podległe byłych Niemieckich udzielnych Stanów Rzeszy, Stanu Rycerskiego Rzeszy, i należących do Rzeszy, i w tej mierze zdać sprawę z dołączeniem opinii potrzebną do rozstrzygnięcia onych; potem 2.) dać ma zdanie swoje, względem zbliżenia i zastosowania owych zasad, które uznane są za zdolne do uspokajającego dopełnienia art. 14. aktu związkowego, tak względem kształtu postępowania, jako też względem samey istoty rzeczy, i nakoniec 5.) przedstawienia podane od pojedynczych byłych udzielnych Stanów Rzeszy i Pełnomocników byłey udzielney Szlachty Rzeszy, polecić właściwym Rządóm w powszechności, do rozpoznania z dołączeniem, iż związek cieszy się przyjemną nadzieją, że rozprawienie tego przedmiotu, to jest, naradzenie się względem art. 14go aktu związkowego, stanie się dla Seymu bardziej przedmiotem ogłoszenia dopełnionego już tego art. 14go, aniżeli dokładniejszego onagoż-rozbioru.

Przyjechali do Lwowa od dnia 29go do 31go Października.

W. Bąłowski Ludwik, z Krakowa. — P. Doszot Józef, z Wiednia. — P. Dumanthercy Ludwik, z Rossyi. — W. Gurski Walenty, z Rzeszowa. — W. Nęprebski, z Pohorec. — P. Osipów górnik, z Rossyi. — JO. Radziwił Michał Xiąże, W. Starzewski Sekretarz Polski, i P. Terlecki Jan aptekarz, z Polski. — JW. Trzebiński Józef Hrabia, z Rossyi.

Wyjechali ze Lwowa od dnia 29go do 31go Października.

W. Brzozowski Ignacy, do Brzeżan. — P. Be dyński Rewizor Policyi, i P. Ciemiewicz lesniczy miejski, do Stryia. — JW. Dzieduszycki Hrabia, do Brzeżan. — W. Głogowski Jan, do Żółkwi. — WW. Gumowsy Jan i Adam, do Mościsk. — WW. Karnicki Baron i Karnicka Baronowa, do Przemyśla. — JW. Łonczyński Hrabia, do Rutkorza. — W. Niezabitowski, do Lubienia. — JW. Russocki Hrabia, do Brzeżan. — JW. Starzyński Hrabia, do Koltowa. — JW. Staduński Antoni Hrabia, do Stanisławowa. — W. Spendowski, do Rossyi. — P. Teńorzewski Ekonom miejski, do Stryia. — W. Zabielski Erazm, i W. Zagórski Karol, do Tarnopola.